Supliment la ziarul EPOCA

INTRUNIREA CONSERVATOARE DE LA GRAIOVA

DISCURSURILE

D. N. Economu

Domnilor și iubiți concetățeni,

Guvernul liberal venit la putere abia de un an, ne-a dat dovadă că n'a uitat nimic din vechile sale apucături, cu alte cuvinte, n'a venit la putere de cît să reînceapă firul faptelor întrerupt la 1888. In scurtul timp de un an, partidul liberal ne-a dat dovadă de o destrăbălare completă în toate ramurile administrațiunei, de o risipă completă în banii publici, ceva mai mult, a dat lovitura cea mai mare și cea mai simțitoare pentru noi poporul romîn, în temelia pe care s'a clădit această țară, a dat lovitură în biserică, în credința noastră. (Aplause).

In fața unor asemenea acte, clubul conservator din Craiova 'și-a zis: este bine să convoace pe toți cetățenii la o întrunire mare, ca să se sfătuească, ca pe de o parte să se înfiereze aceste acte nelegiuite făcute de liberali, iar pe de alta să se găsească mijloacele de a remedia răul. La această mare consfătuire am crezut că nu este destul să ia parte numai membrii clubului din localitate, numai noi cari luptăm pentru binele și prosperitatea acestui oraș, ci trebue să ne adresăm și la șeful suprem al partidului conservator (aplause) și la toți membrii marcanți ai partidului. Dați'mi voie să fac o mică comparațiune; cînd un membru din familia noastră să bolnăvește, nu ne adresăm numai la medicii din localitate, ci ne adresăm la medicii mari cu esperiență; și noi asemenea ne-am zis, față cu răul acesta mare care bîntue țara, nu este destul să ne adresăm numai la oameni din localitate, ci trebue să ne adresăm la toți oamenii mari, cu esperiență, de aceia am adus în mijlocul nostru pe venerabilul șef al partidului d-nu L. Catargiu (aplause) și pe toți membrii marcanți ai partidului, ca, cu toții să ne sfătuim ce este de făcut. Acești domni au răspuns la apelul nostru și azi se găsesc în mijlocul nostru (aplause).

D-lor, pentru a se desfășura, față cu d-v, toate relele cari le-a comis guvernul liberal, urmează să aibă loc o desbatere, și pentru regularitatea acestei desbateri să rugăm cu toții pe d-nu L. Catargiu, șeful nostru, să primească președința acestei întruniri.

Adunarea, în unanimitate, aclamă cu mare entusiasm ca președinte pe d. L. Catargiu.

D. Lascar Catargiu

Venit la tribună în aplausele întregei adunări, d-l Catargiu zice:

Domnilor,

Vă mulțumesc de onoarea ce 'mi faceți aclamîndu-me președinte. Tot de odată, permiteți-mi să vă arăt bucuria și mulțumirea mea că ați răspuns la apelul făcut de comitetul partidului conservator din localitate. Noi, îndată ce am fost chemați am venit în mijlocul d-v. ca cu toții să ne sfătuim ce este de făcut. (Aplause).

D-lor, nici o dată țara noastră n'a avut trebuință de întruniri și sfătuiri între cetățeni, ca acum.

D-voastră știți că liberalii au modificat singuri legea electorală, și pe basa acestei legei au făcut ast-fel de alegeri în cît au exclus pe toți aceia cari aveau altă opinie de cît a lor, numai ca să rămînă în corpurile legiuitoare fără control, ca să facă ce le place. (Aplause).

De aceia, d-lor, avem mare nevoie să ne întrunim, pentru că nu putem de la tribuna camerei și senatului să arătăm nenorocirile cari le aduc acești oameni asupra țării.

D-lor, știți ce au făcut oamenii aceștia în puținul timp de cînd sunt la putere. Președintele consiliului a traficat cu naționalitatea noastră (rușine, aplause) a traficat cu cestiunea națională ca să vie la putere și azi trafică cu ea ca să se mențină la putere. (Aplause).

Ministrul de războiu a trădat armata, declărînd că este înarmată cu ciomege. (Aplause).

Ministrul justiției a lovit magistratura, desființând inamovibilitatea pentru ca să-și vire în magistratură uneltele sale și să facă din justiție tot ce voește. Ministrul de interne nu vrea să dea în judecată pe cei cari prădă comunele țării (bravo). Ministrul Lucrărilor publice nu vrea să aplice legile, cum de exemplu cea pentru drumurile de fer făcute de particulari. Ministrul de Domenii iarăși nu vrea să aplice legile, cum este acea a minelor.

Înțelegeți d-v. că față cu asemenea procedeuri de a distruge tot ce este făcut în țara aceasta, și de a nu aplica legile, nu ne rămîne de cît să ne întrunim, și să protestăm, și să cerem la M. S. Regele să uzeze de prerogativele sale constituționale și să opună *veto* al său, față cu aceste porniri.

Am venit, d-lor, cu grăbire între d-v. ca să vé angajăm să semnați suplica făcută în întrunirea de la București și să o dăm cu o oră mai înainte M. S. Regelui, pentru că religiunea este discreditată, pentru că biserica este lipsită de Șeful ei.

Nu ne rămîne de cît mijlocul acestei suplice către M. S. Regele, rugînd-l să curme nenorocirile pe cari Miniștrii săi le fac acestei țări. Am zis. (Aplause).

D. General Manu

N'am de gînd să fac un discurs, dar iaŭ cuvîntul pentru a explica ce trebue să facem în chestia gravă a Mitropolitului Primat. Guvernul liberal a găsit de cuviință să lovească toate instituțiunile noastre numai pentru pofta de a strica tot ce am făcut noi. Așa a făcut și în chestia Mitropolitului Ghenadie, pe care l'a dat jos de pe scaun numai fiind-că s'a ales sub guvernul nostru. Văzînd cum liberalii aŭ dărîmat respectul și prestigiul bisericei, partidul conservator, partid de cinste și de ordine, a crezut de datoria sa ca să intervină, pentru a înfrîna apucăturile lor distrugătoare. Fidel Constituțiunei, partidul conservator n'a voit să iasă din Constituțiune. De aceea, am ținut mai multe întruniri publice, singura cale care ne-a rămas deschisă, după Constituție. Tot în conformitate cu legea fundamentală a țării, am făcut o petiție către Capul Statului, pe care vă rugăm s'o iscăliți, căci ea nu este o jalbă, ci exercitarea unui drept Constituțional. Așa am crezut noi că este demn de a lucra, și în acest scop ne adresăm opiniunei publice ca să ne ajute în îndeplinirea țintei noastre (aplause).

D. Ionel Grădișteanu

Domnilor,

Să nu vă mirați dacă am alergat cu toții la D-v. Este adevărat că am fost poftiți de comitetul conservator local, dar chiar dacă n'am fi primit această invitațiune, tot alergam la D-v. și făcînd aceasta urmam o veche tradițiune a țărei Romînești.

Multe pacoste aŭ dat peste această țară și mai tot-d'auna, în asemenea împrejurări, Bucureștenii aŭ alergat peste Olt, aŭ făcut apel la Olteni.

Istoria noastră este plină de asemenea fapte. Mihai pleacă de la București scîrbit de domnia ticăloasă a lui Alexandru III, vine la Craiova și de aci purcede ca să schimbe acea domnie rușinoasă în domnia strălucitoare a lui Mihai Viteazul.

De peste Olt porni mișcarea în contra Grecilor cari înăbușiseră simțimîntul național romînesc.

Din Oltenia porni mișcarea în contra protectoratului rusesc, care desființase de fapt autonomia principatelor romînești.

Așa și noi astăzi, cînd credem că starea la putere mai departe a guvernului actual, a ajuns o primejdie națională, alergăm la D-v., pentru ca, cu ajutorul D-v. să scăpăm țara de această nouă pacoste. (Aplause).

In adevăr, D-lor, ce pacoste poate fi mai mare de cît un guvern care caută să macine însăși temelia existenței noastre naționale? Ce primejdie mai amenințătoare de cît un guvern care se atinge de tot ce are un popor mai sfînt: de simțimîntul național și de credința strămoșească (Aplause).

Dar, d-lor, vă puteți mira de acest lucru, și în adevăr ne-am mirat la început noi înșine, cum se pot găsi oameni așa de răi, saŭ așa de nesocotiți, în cît așa, fără cuvînt, să se atingă de ceea ce are un popor mai scump. D-lor, dacă am căuta să despicăm lucrurile, am vedea că ceea ce se întîmplă astă-zi este firesc, este fatal, ca să zic așa, fiind dat modul în care este constituit azi partidul liberal și pornirile cari stăpînesc întreaga lui purtare.

In adevăr, cînd un partid nu e călăuzit în toate faptele sale de cît de cele două sentimente, cele mai josnice ale omului, adică de interesul de gașcă și de interesul de răsbunare, (aplause) ceea ce se întîmplă este firesc la el, este fatal să se întîmple, pentru că asemenea patime nici nu pot conduce de cît la asemenea resultate desastroase.

Din sentimentul de interes de gașcă aŭ lovit în sentimentul național, după ce s'aŭ slujit de el, ca de o pîrghie, pentru a se rădica la putere. O dată ajunși acolo s'aŭ lepădat de această pîrghie ca de o unealtă netrebuincioasă, care folositoare eri nu putea fi de cît vătămătoare astăzi. Nu numai că aŭ semănat vrajba printre luptătorii naționali de dincolo, nu numai că aŭ desființat școala romînă d'abia născendă în peninsula balcanică, dar aŭ semănat îndoiala și sfiala în spiritele D-v., față de această cestiune care este cea mai mare și cea mai sfîntă a neamului nostru (Aplause).

Noi, D-lor, știm cu ce greutăți avem să ne luptăm astăzi. Căci chiar cînd cu inimă curată și cu simțimînt neprihănit venim să vă cerem concursul D-v. al tutulor pentru a veni în ajutorul fraților noștri de dincolo, toată lumea se sfiește, căci așa e făcut omul: cînd a fost înșelat odată de unu, se ferește pe urmă de toată lumea.

D-lor, dacă liberalii din sentiment de gașcă aŭ compromis cestiunea națională, din spirit de răsbunare s'aŭ atins pînă și de credința strămoșască și, nu numai că aŭ nesocotit vechile rînduieli ale bisericei noastre ortodoxe, nu numai că aŭ răsturnat în mod nedrept și nelegiuit pe capul bisericei naționale romînești, dar aŭ făcut un lucru și mai rău: ne-aŭ înfățișat pe toți păstorii noștri sufletești, pe Episcopii bisericei noastre, ca pe niște unelte nemernice ale unui guvern păcătos. (Aplause).

Ei bine, d-lor, cînd se caută să se dărîme însăși temelia existenței naționale, acea temelie care a fost zidită cu iubire de neam, și sălășluită cu credință strămoșească, cînd mîni nelegiuite isbesc în această temelie pe care nici barbarii, nici veacurile de restriște, nici împrejurările cele mai vitrigi ale istoriei noastre n'aŭ putut-o clătina — venim la D-voastră și vă zicem: Oltenî, Craioveni, săriți! săriți cu toții! și scăpați țara de primejdia care o amenință! (Aplause).

D. G. Panu

D-lor, adversarii noștri de sigur că aŭ să ne spună mîine că am venit ca să facem agitare. Da, am venit să facem agitare, însă politică, iar nu de stradă, cum făceaŭ D-lor. (Aplause).

Aceasta este marea deosebire între noi și dînșii.

Nu pot face politică fără să se facă agitațiune, dar pot să fac agitațiune stearpă fără politică. Noi facem agitațiune politică, ei aŭ făcut nepolitică, adică fără nici un caracter politic.

D-lor, sunt unii, și spirite foarte eminente, cari nu admit agitațiune în politică, căci făcînd o agitațiune, tot-d'auna răscolî oare cari pasiuni populare, cari nu sunt bune de resculat.

Sunt alții cari nu cred nemerit a face continuŭ agitație, ci numai în anume timpuri și chestiuni.

Ei bine, aceia eŭ cred că se înșeală, căci de esența politicei este agitațiunea. Cine zice politică, zice agitațiune, zice mișcare; ideile trebuesc comunicate publicului; sentimentele trebuesc transmise meselor pentru ca să ia trup, suflet și putere; numai politica de cabinet, care nu convine situațiunei noastre, este fără agitațiune.

Ziceam adineaorî că deosebirea între noi și partidul liberal este că noi facem agitațiune politică și ei făceaŭ agitațiune de stradă.

In adevăr, toate întrunirile pe cari liberalii le-aŭ ținut în opoziție dovedesc afirmarea mea.

De regulă o întrunire se numește ceea ce se face saŭ să vorbește în sală; liberalii țineaŭ adevărata și importanta întrunire după ce părăseaŭ sala și eșeaŭ în stradă. Lupta nu era în sală contra noastră, ci afară cu sergenții și jandarmii noștri. (Aplause).

Ei înscenaŭ întruniri ca să se bată afară din sală, noi facem întruniri ca să evităm orî ce bătae (aplause).

De aceea, d-lor, a doua zi după întrunire, gazetele nu se ocupaŭ de ceea ce se făcea la întrunire, ci de bătăile în afară, în stradă.

Anî întregi, oratorii lor nu aŭ a avut nici o importanță. Atunci, văzut-ați discutîndu-se cuvintele lor? Cine s'a ocupat vre odată de ceea ce zicea Pallade, fără diabet? Saŭ Nacu, saŭ un altul; ceea ce se discuta a doua zi era atingerea între armată și liberali, se discuta steagul negru ridicat la clubul liberal, se discutaŭ procesiunile ridicule. Aceasta forma fondul politicei liberale.

Noi am făcut o întrunire la București; ce credeți de o săptămînă că se discută în gazete? Scandalul nostru? Nici de cum, ci discursul magistral al d-lui Al. Lahovari; le-am impus acestor oameni cari nu discută nimic, să 'l discute continuŭ; iată superioritatea vădită care o avem asupra lor.

Se spune că ei aŭ luptat contra noastră; nici de cum, ei luptaŭ contra sergenților noștri. (Aplause). Noi luptăm contra lor și nu voim să luptăm contra sergenților. (Aplause).

Se face zarvă prin gazetele liberale, zicîndu-se: iată ce fel de întruniri fac conservatorii, nu s'a adus armata pe strade, nici cordon de sergenți; este o laudă pentru dînșii, adică cînd ei făceaŭ întruniri eraŭ sergenți și armată.

Apoi, dacă este vorba a măsura gradul de însemnătate politică a unui partid după punerea în mișcare a forțelor puterei publice, armata Dobrogiei n'a fost mobilizată pentru Licinsky? (aplause) Mărunțelu n'a pus pe dinți poliția de la București? Urmează de aci că Mărunțelu avea mai multă importanță politicăde cât liberalii și urmează ca noi să invidiem reputația lui Licinsky și Mărunțelu ca să facem să scoată jandarmii pe stradă?

D-lor, este o rețetă pe care guvernul conservator n'a voit să o aplice cât a fost la putere; mijlocul de a combate pe liberali este de a îndoi numărul sergenților și al jandarmilor (aplause), noi să stăm acasă, căci ei nu se luptă cu noi, ci cu sergenții și jandarmii, cu autoritățile constituite; și nu vorbesc de agenți electorali, ci de șefi. Așa, ați văzut un partid care are un drapel, la care ține și pe care, la cea dîntîiŭ ocaziune, se găsească un pretext de a-l asvîrli în brațele poliției? Anarchiștii din Franța se luptă cu poliția ca să scape steagul lor roșu, soldații împrejurul stindardului se grupează, liberalii cînd s'aŭ dus să depună o coroană pe mormîntul lui Roseti, știți ce au aruncat întîiŭ? au aruncat coroanele (aplause). Manifestațiile lor deveneaŭ cu modul acesta grotești. Cu ocazia de care vă vorbesc, poliția ruga pe liberali să reia coroanele, ei răspundeaŭ: «nu, nu le luăm» și a trebuit ca poliția să ducă ea coroanele la destinațiune. Să vedem acum în ce consistau ca fond întrunirile lor.

D-lor, cel dîntîiŭ lucru, cînd un partid face o întrunire, este să vorbească așa ca să nu-i fie rușine a doua-zi de ce a vorbit în acea întrunire; liberalilor le este rușine, astăzi, de tot ce aŭ vorbit 7 anî de zile. Vorbește unui liberal acum de legea maximului, 'i este rușine de ceea ce partidul a spus și de angajamentele ce a luat în această chestie, și cu toate acestea pe tema legei maximului s'a făcut cea mai mare agitațiune contra guvernului conservator. Vorbește unui liberal de legea minelor, intră în pămînt, de rușine. Vorbește 'i unui liberal de programul de la Iași, care era o încercare de obiectivitate, nu știe unde să se ascundă.

Ce să vorbesc de cestiunea națională?

Cea mai mare nerușinare este ca să scrii, să spui lucruri cari știi că nu numai nu ai să le faci, dar cînd știi că nu ești de bună credință.

In cestiunea națională liberalii în cursul vieței lor politice de două orî aŭ luat Transilvania, fără să o ia, dar aŭ perdut o dată și bine Basarabia. (Aplause).

Făgăduise că aŭ să înfigă drapelul tricolor în munții Transilvaniei, drapelul tricolor nu 'l-aŭ înfipt, dar steagul Ungurese 'l-am vĕzut pe stradele capitalei. (Aplause).

Cînd ai a face cu asemenea partid nu știi ce să faci, să te superi, saŭ să rîzi?

D-lor, sunt două lucruri cari fac basa unei țărî: întîiŭ, sentimentul național care dă formația etnică; și 2-ea politica care desvoltă pe base naționale bunele condițiuni de viață și progres ale unei țărî. Liberalii de amîndouă 'și-aŭ bătut joc. In naționalism, ați vĕzut steaguri ungurești la București. Din politică s'a făcut caricatură, saŭ economie politică pentru dînșii. Nimic nu seamănă mai potrivit cu liberalii decât o statue din antichitate care represintă un bust corect, ținînd în mînă o mască hidoasă. Bustul este politica, masca este politica liberală. (Aplause).

Ei zic, suntem părinții libertăților, publice.

Se poate, dar ceea ce este sigur este că aŭ făcut ca vechiul Saturn, care și-a mîncat copiii. (Aplause). Ce aŭ făcut cu libertatea presei? ce aŭ făcut cu libertatea întrunirilor pe care aŭ transformat'o în încăerare? Caricatură, caricatură și iar caricatură.

Dacă ar fi numai atît, încă nu ar fi un răŭ mare ca un partid să fie ridicul în întruniri și să facă caricatură politică în loc de politică; dar este ceva mai grav, cum zicea venerabilul nostru Șef, este că sunt distrugători și că seamănă cu o invasie de barbari, care, în sens figurat, arde și dărîmă tot ce 'i ese în cale.

Voiŭ merge mai departe și voiŭ zice că ei distrug chiar în sensul real al cuvîntului. Să daŭ un exemplu: Ministrul Domeniilor făcuse imense pepiniere de viță de vie și arbori pentru plantație. Ministrul liberal a suprimat creditele relative, așa că peste puțin timp pepinierile vor deveni nefolositoare. Cu alte cuvinte le-a distrus.

Avem o datorie de conservațiune socială față de acești oameni. Trebue să le luăm din mînă, ca din mîna unor copiii sălbateci, tot ce se poate distruge, ca să nu le strice.

Dar mai este ceva: acești oameni aŭ scăzut nivelul cultural și politic în această țară.

Acești oameni schimbă mai întîi logica lucrurilor. Raționamentul lor nu mai este al nostru; ei îl fac invers.

Cite-va exemple:

Iei bagajul cui-va de la otel — cestiunea macedoneană — și 'l duci la poliție pentru a'l putea expulsa pe cei doui macedoneni mai repede. — Ești nevoit apoi ca să renunți la expulsare. — Ești prin urmare nevoit să dai o explicație pentru ce ai luat bagajul la poliție. La interpelare, știți ce s'a răspuns?

M'am temut să nu se fure de la otel. Este concetățeanul d-voastre, d. Stolojan, care a dat acest răspuns, de care natural nu vă felicit. Tot d-sa întîrzie de a numi o comisiune interimară la Galați, și cînd face raportul către Rege explică întîrzierea zicînd că Galațul era la băi. Așa dar orașul fiind la băi nu s'a putut forma un consiliu. Știam că fantasia unui romancier francez a creat legenda unui riŭ din Spania care din cînd în cînd strălucește prin absența sa, dar de un oraș care să strălucească prin absența lui nu am auzit pînă acum. Nu am mai găsit un oraș de apă care să plece întreg la băi. (Aplause).

D-lor, un alt ministru suprimă un număr de judecători de ocol; știți cum motivează suprimarea? zice că voește să pună justiția mai la îndemîna ruralilor!

Un altul suprimă o parte a gendarmeriei, pentru a face ca siguranța în țară să fie mai mare.

Un om reclamă, face proces — cestiunea mitropolitană — și d-nealor fac instrucția reclamantului în loc să o facă pe a celui reclamat!

Cînd ministrul de justiție a comis actul de violență în puterea căruia a scos trei magistrați inamovibili, cine-va îi observă că în cazul unui magistrat lovit este și un procuror de la curtea de Apel. Ministrul mi se afirmă că a răspuns «știŭ «aceasta — dar de vreme ce pe procuror «îl pot da afară cînd voi voi, *de aceea «îl mențin*». Dai afară pe cel pe care nu poți să'l dai după lege, însă menții pe cel pe care îl poți da!! (Aplause).

Este cu desăvîrșire o altă logică, de care mă tem, și vă rog să vă feriți cu toții să nu ne molipsim și noi, trăind cu dînșii, de această logică. La unele gări în străinătate se pun table cu inscripția: păziți-vă de hoți. Noi să zicem: păziți-vă de logica liberală. Ceea ce zic de molipseală nu e un lucru fantastic. Știți bine că oamenii cari trăiesc cu cei de o cultură inferioară aŭ neajunsul de a suferi o scădere în nivelul lor. Așa sunt oameni cari aŭ pierdut pentru că aŭ stat în mijlocul barbarilor. Trebuie să formăm în mijlocul lor o insulă ca să nu ne influențăm de această pacoste politică care vine periodic în țară la 7—8 anî și în contra cărora nu putem să nu luptăm ca în contra locustelor saŭ a altor jigănii și să le distrugem. Cînd zic distrugere, nu e vorba de distrugere materială, ci politică.

Ziceam adineaorî: să ne înfuriem pe ei, saŭ să ridem? Să nu ne înfuriem, căci poate să greșim, și iată de ce: în veacurile trecute mulți judecători aŭ condamnat ca criminali pe unii nebuni, irresponsabili, isterici și nevropați. Știința socială nu este așa de înaintată ca să distrugem pe nevropați și nebuni de vinovății politice, și nu aș voi ca peste 2—300 de anî să se zică că fanaticul Panu voia decapitarea și condamnarea unor nenorociți.

Pentru ca să ne punem bine cu viitorul, să zicem un lucru: să'i punem în imposibilitate de a face răŭ, și atît. (Aplause).

D. C. Dissescu

Domnilor,

Nu mă mîră graba și entusiasmul d-voastre de a răspunde la chemarea ce vi s'a făcut, pentru ca să ne arătăm sentimentele și ce gîndim că este de făcut în situațiunea politică actuală, cînd știŭ că această întrunire are loc în Craiova.

Nicăerî în țară simțul național și politic nu este mai viŭ ca aci.

Aceasta este o tradițiune. Nu o zic pentru a vĕ măguli, căci faptele istorice sunt tot-d'a-una viî spre a dovedi acest adevăr.

In Craiova aŭ dat chiar liberalii semnalul cînd a trebuit să părăsească guvernul liberal puterea!

In Craiova conservatorii aŭ declarat lupta conservatorilor cînd aŭ crezut că aŭ guvernat destul.

Acest fapt, d-lor, se explică prin condițiunile în cari aveți fericirea se vă găsiți. Craioveni aŭ simțimentul național, aŭ simțul politic, dar mai aŭ — ceea ce lipsește multora — un mare simțimînt de independență! Așa 'mi explic foarte bine cum, cu toate silințele ce adversarii noștri 'și-aŭ dat, dacă nu prin amenințărî, cel puțin prin măguliri și rugăciuni, să vă disuadeze de a veni aci, totuși ați venit.

Pentru ce ne am întrunit?

De sigur întrunirea este un drept legal în lupta politică. Nu e mai puțin adevărat că este începutul unei agitațiuni ale cărei întinderi și urmări nu tot-d'auna se pot prevedea. De aceia întrunirea este oare cum și o agitațiune extra legală. Aceia cari înțeleg necesitatea acordului ordinei cu libertatea nu recurg la acest mijloc de luptă de cât în momente grele, anormale, atunci cînd protecțiunea care trebue să o găsești în guvern, în autoritățile constitute 'ți lipsește, pentru că guvernul, el cel-d'întîiŭ, a eșit din dreptate, din legalitate.

Pentru ce ne adresăm opiniunei publice? pentru ce vă cerem sprijinul d-tre direct?

Această situațiune ne a impus'o fap-

www.dacoromanica.ro

tele întîmplate într'un așa scurt timp.

Știți, domnilor, care era situațiunea acum un an.

Oamenii politici cari în theorie pretindeau că vorbesc în numele acelora și drepturi publice ca și noi, ba chiar în numele liberalismului classic, cereau puterea de la Națiune. Acești oameni în opoziție, în focul luptei trataŭ pe guvernanți de «nebunii Palatului».

Ei cari pierdusera puterea prin uliță, o primesc acum din mîna Regelui. Nu pe calea cea mare a alegerilor, dar pe ușa de din dos a Palatului. Liberalii și democrații de altă dată ast-fel armați cu puterea, în fruntea comisiilor interimare și cu autoritatea pe care o dă prefectura și sub-prefectura,—în starea moravurilor politice, și Bugetul—se presintă în fața națiunei și îi impun încrederea.

A! ca un Lascar Catargiu, Generalul Manu, Carp, oameni de stat cari nu fug nici odată de voința națiunei, să primească guvernul din mîna Regelui, încă o înțeleg, căci în crezul lor politic ei admit Regalitatea ca un factor politic real. Dar oamenii aceia cari n'aŭ alt cuvînt pe buze de cît «Națiunea» și dogma «Voinții Naționale» să primească puterea din grația Regelui, iată ce omul cu cel mai mic grăunte de bun simț și de logică nu poate înțelege și aproba. Iată de ce chiar liberalii și democrații sinceri 'l desaprobă.

Incetaseră de a se putea numi *Naționali* acei cari concepuseră convenția consulară pentru îngenuncherea justiției Naționale. Aŭ revendicat acest titlu în opoziție, agitînd chestia romînismului. Venind la putere în chipul cum știm, chip pe care 'l tăgădue altora, nu mai aŭ dreptul de a se numi liberali, căci mecanismul politic liberal și democrat nu înțelege puterea de cît de la Națiune și prin Națiune.

Dar în sfîrșit să nu le facem o crimă de modul cum aŭ venit la putere. Fie bine-veniți. Cestiunea cea mare este: ce aŭ făcut cu această putere?

S'a întîmplat un fapt ne mai pomenit în analele politice; ca un guvern format în condițiunile în cari s'a format guvernul liberal, să iasă așa de triumfător, că a putut zice: avem unanimitatea țărei.

Eŭ, d-lor, consider această unanimitate ca o nenorocire și ca o rușine politică. Fericit cine poate face binele țării și fericirea tutulor. Meritã unanimitatea. Dar faptele omenești și istorice ne dovedesc că nu este cu putință, fără a întrebuința cea mai mare violență și fraudă, ca cine-va să obțină unanimitate. A fost un Napoleon I înaintea căruia la un moment dat s'a închinat Europa și tot n'a avut unanimitatea Franții; un Bismarck a făcut unitatea Germaniei, i-a anexat provincii, și n'a avut unanimitate! Și guvernul actual care a întunecat, dar de sigur n'a putut stinge în noi simțul național, să aibă unanimitate? Nu se poate: această unanimitate a fost factice. (Aplause).

Da, a fost o unanimitate: aceia a intereselor partisanilor, nu a simțimintelor adevărate ale țării. Vă las să vă gîndiți la ce mijloace ingenioase aŭ trebuit să recurgă pentru ca în parlament să nu poată străbate măcar unul din oamenii cari și ei aŭ muncit, aŭ sacrificat totul pentru starea actuală a țării. Să nu fi isbutit un conservator, un singur adversar al guvernului, să nu se găsească un om care să fie de altă opiniune—afară de amicul meŭ Brabeteanu, pe care 'l văd aci, să 'mi dea însă voe să'i reamintesc d-sale, eminent avocat, adagiul *testis unus, testis nulus*. Dar haide! să vă fie de bine că ați dobîndit unanimitatea. Ce ați făcut cu dînsa? și ce aveți să faceți?

Este adevărat că guvernul ce avem e tînăr; e un copil de un an de zile. Insă știți domnilor că virtutea, boalele și moartea nu așteaptă numărul anilor. (Aplause). Acest guvern s'a născut sănătos, este muribund, orî cît i-ar ține agonia.

Guvernamentalii știŭ bine că sunt în așa stare. Ei singuri nu se sfiesc să zică: «avem pe Regele cu noi, patru ani trebue să ne țină». Să'i fie dacă o putea! (Aplause). Dar un guvern rănit cum e guvernul actual, este un guvern muribund, căruia de sigur 'i se poate face catagrafia politică, orî cît ar mai putea dăinui.

Un popor conștient are două mari idealuri: cel material, și idealul moral. Pentru cel material, cînd este vorba de satisfacerea intereselor, dorințelor partisanilor, recunosc că liberalii-naționali clasici pe cari d. Stătescu 'i-a numit colectiviști, sunt genialî. Nimeni nu știe să represinte mai bine «politica intereselor» de cît guvernamentalii de azi. (Aplause).

Nu'i vom întreba azi ce aŭ făcut cu interesele materiale ale țărei. Așa e făcut mecanismul politic că gestiunea administrativă este susceptibilă de control pe altă cale. Nu în întruniri publice vom controla administrația. Altul este idealul. El stă în trei mari simțiminte: Sentimentul național, iubirea de dreptate și simțul legalității,—ceea ce liberalii în opoziție numeaŭ la Iași «*Domnia Legilor*».

Țara noastră, cu suferințele ei din trecut, n'ar fi putut ajunge unde este, dacă n'avea viŭ într'însa simțimîntul național, Dreptatea și Legalitatea.

Ce ați făcut cu sentimentul național?

Un mare scriitor italian, Paspiale Fiore, vorbind despre influența raselor asupra Naționalității, enumeră rasele Europene. Printre acestea el pune rasa Romînă alături cu rasa germană și slavă.

Ea nu se mărginește în limitele pe cari le are mica noastră țară, Regatul romîn, ci este răspîndită aproape în toate părțile Europei orientale.

Romînî sunt și în Tracia, și în Austria, și în Ungaria. Noi nu putem avea o existență sigură de cît atît timp cît va exista și rasa romînă.

Cînd Romînii ca rasă, ca națiune, sunt amenințați, este amenințat și statul romîn (Aplause)

Evenimentele politice de astăzi dovedesc ce interes pun streinii pe statul romîn, care represintă o mare Națiune. Intelegem lesne de ce marile Imperii ne curtenesc.

Conștiința de solidaritate a tutulor Romînilor, a născut și a desvoltat frumoasa «Cestiune Națională».

Ce să zicea despre dînsa, la 1894, într'un discurs din care reamintesc numaî următoarele cuvinte?

«Este necontestat că curentul națio-«nal în Romînia este foarte întins și pu-«ternic».

Așa zicea cînd era în opoziție, cel care azî este personificarea guvernului, pe cînd regimul «nemernic» era la putere. (Aplause).

Vă întreb: astă-zî sub domnia naționalilor liberali, sentimentul național mai este întins și puternic? Saŭ este întunecat? Cu durere o spun: este slab și puțin îl trebue ca să se stingă.

Tot pe atunci Dumnealor mai afirmaŭ că la încercarea de a întuneca și de a suprima Cestiunea Națională, 'și-aŭ dat mîna oamenii puternici din lăuntru și din afară.

Va să zică sentimentul era puternic și guvernul de atunci a încercat să-l întunece!

Inteleg foarte bine cum de multe orî suntem expuși la nenorocirea de a ne vedea prinși între o politică de stat și o altă politică de naționalitate. Este o nenorocire, pentru că e de dorit ca totd'auna și una și alta să meargă mînă în mînă.

Se pare că guvernul de azî e în trista situațiune de a urma o politică de Stat în o direcțiune alta de cît cea națională. E un fapt la care orî ce guvern este expus, fără a fi tratat pentru aceasta de guvern trădător, nemernic.

Dar un om de Stat, un partid politic să ceară puterea în numele politicei naționale, și în urmă să o distrugă în numele politicei de Stat, aceasta nu este politică, nici de Stat, nici de Naționalitate, este fățărnicie! (Aplause).

Guvernamentalii de azî ne mai făgăduiseră domnia legilor, adică legalitatea. Admirabil de bine s'a pus cestiunea de unul din oratorî mai adineaorî cînd ne spunea că ne aflăm în plină anarchie, căci se refusă zilnic aplicarea unor legi promulgate și sancționate.

Triumful legei, aplicarea ei orî cînd și contra tutulor, cît timp ea nu e desființată, iată adevărata Domnie a Legilor. Ni s'aŭ dat exemple că în toate ramurile administrative, legile nu sunt executate, de și guvernul n'are dreptul să le suspende. Dar, domnilor, să nu vă mirați de acest fapt, căci dogma tradițională a guvernamentalilor noștri este următoarea: partidul este țara, țara este partidul. Orî ce lege care nu este o lege făcută «de noi», «de partid», nu este o lege făcută de țară. Trebue înlăturată. (Aplause).

Legalitatea, sentimentul aplicarei legilor, știți cum îl înțel g? Sub forma corupțiunei electorale, a corupțiunî moravurilor politice.

Să vă dăm un exemplu de conruperea moravurilor politice. 'Mi-aduc aminte că după venirea Impăratului m'am dus într'un minister pentru o afacere personală. Ceream copie după niște acte. Văd pe scaunul unui șef de biuroŭ pe un fost student al meŭ. M'am grăbit să-i urez să ajungă și ministru; m'am mirat însă cum în așa scurt timp fusese numit. L'am întrebat și mi-a răspuns: «Impăratul Austriei să trăiască! dacă la cîți-va cari altă dată am agitat cestia națională nu ni se da satisfacere, *adică funcțiuni*, făceam scandal, nu lăsam să fie primit cum a fost». Este adevărat și întristător că se pot face arme puternice din sentimentele cele mari, dar aceste arme se pot întoarce în contra celor ce le întrebuințează.

Este plin de învățăminte acest fapt.

Iată cum se înțelege legătura între domnia legilor și sentimentul de naționalitate.

Un alt esemplu de corupere a moravurilor electorale. Aŭ avut în parlament unanimitate.

Mai înțeleg ca la verificarea titlurilor, o majoritate să caute a reduce minoritatea pentru a micșora controlul, saŭ a'l paralisa turbulența.

Guvernul în dorința de a avea o majoritate compactă liniștită, comite escese de putere cu ocasia verificarei.

Desaprob fapta, însă o înțeleg. Dar să aî unanimitate și să mai violezî legea cu ocasiunea verificării titlurilor, e de n-înțeles. Un așa rău obiceiŭ nu se explică de cît ca un simțimînt de instinct.

In acest parlament aŭ fost numiți partisani cari aveaŭ funcțiuni administrative. Și nu s'a găsit o voce care să le caseze așa numita alegere! Să fim cu toții, nici unul din «inimicii țărei»—iată singura preocupare.

S'a făcut mai mult. Domnia legilor s'a înțeles așa ca să se conrupă moravurile noastre politice și din punct de vedere constituțional.

Făcea parte din vechiul cabinet d. Fleva. Cînd într'o țară se schimbă Ministerul, saŭ un Ministru, trebuie să se știe pentru ce. Chiar dacă un ministru e bolnav, țara întreagă cum zicea adineaorî Panu, se preocupă de «diabetul său». Ei bine, de ce a fost dat afară d. Fleva?

Din întîmplare eram la cameră în ziua memorabilei retrageri silită a d lui Fleva. Am văzut o scenă ce nu se ivește de cît la triburile sălbatice.

A fost insultat, calomniat, dat afară, isgonit, puindu-i-se în spinare faptul că a încasat onorarii ca avocat după ce fusese numit Ministru.

Afirm, de la înălțimea acestei tribune, că și alți Miniștri aŭ încasat onorarii după numire. Eraŭ în dreptul lor, și nu-i tratăm de oameni necinstiți.

Pe Fleva nu l'aŭ trimis înaintea Justiției.

De ce? Pentru că știaŭ că fapta ce 'i-o imputaŭ era închipuită. In definitiv neînțelegerile familiei liberale guvernamentale puțin ne importă. Lucrul în sine însă ne arată cum înțeleg d-lor legalitatea și dreptatea.

Să intrăm în amănunte, să deschidem registrele consiliilor comunali pentru a vedea cum este înțeleasă domnia legilor? Nu e momentul.

Cît despre acel mare simțimînt născut în conștiința fie-cărui cetățean, basa fundamentală a societăților civilisate, cum 'l înțeleg cei ce ne guvernă?

Toți stim cum guvernul a nesocotit simțul de dreptate firească recunoscut tutulor fără deosebire de condițiunea socială, făcîndu-și ilusiune de a crede că poate scăpa de ceasul judecății. Zadarnică trăgănire. Poate vinovatul să fie ertat de judecată, poate să scape *prin* judecată, nu poate nici odată să scape *de* judecată.

Intruniți aci constatăm ca și puternicii zilei la București o situațiune politică nenorocită. Ne întrebăm ce este de făcut? Guvernele, d-nilor, sunt adevărate organisme. Cum fie care din noi este responsabil de ce face și nu poate să împedice consecința faptelor sale, tot asemenea și un guvern.

Forța vitală este necesară orî cărui om. O asemenea vitalitate, 'i trebuie și guvernului.

Guvernanții noștri cred că unanimitatea de anul trecut le este îndestulătoare ca să dăinuiască.

La d-tre, la națiunea pe care o invocaŭ altă dată, facem apel pentru a le dovedi că această unanimitate este factice, că un guvern nu poate avea alt isvor de viață de cît dragostea și încrederea publică. Acestuî guvern 'i lipsesc și una și alta. (aplause prelungite).

D. Take Ionescu

Iubiți cetățeni,

Vorbind la Iași, în întrunirea care a închis campania noastră de vară, cum azî se deschide campania noastră de iarnă, spuneam două lucruri. Ziceam: nu a rămas guvernului ca să se susțină de cît sprijinul vremelnic al căldurilor de vară, și falsa teorie că cîrmuirea țărei este o casă mobilată, care se ia cu contract pe termen și din care nu poți să fii dat afară de cît la expirarea contractului, la sf. Gheorghe saŭ sf. Dimitrie, chiar dacă dărapeni casa. Adăogam atunci: saŭ eu nu mai știŭ să judec simțul politic, saŭ azî agitațiunea care turbură spiritul cetățenilor va merge tot crescînd, și crescînd în proporțiuni la cari nu se așteaptă guvernul, și la cari nu ne așteptam nici noi. Nu mă a înșelat prooroc-rea mea. Există azî în țară o stare de nemulțumire generală, care nu se poate tăgădui, și care represintă în moravurile noastre politice semnul unui mare progres.

Iată, d-lor, în ce stă progresul.

De multe orî s'au agitat la noi spiritele; s'aŭ agitat pentru imposite nouî, — este firesc ca omul să se supere cînd vrei să-i pui mîna mai adînc în pungă,— s'aŭ agitat cînd un partid politic alungat de mult de la putere se simția nerăbdător și grăbit în legitima pornire d'a ajunge la guvern ca să dovedească capacitatea sa de lucru — este firesc ca omul să aibă ambițiunea de a face binele.

De alt gen este însă agitațiunea de azî! Agitațiunea de azi este o agitațiune cu totul desinteresată! Ceia-ce vă turbură conștiințele d-v. este o pură idee, este oroarea că s'a violentat în d-voastre simțul de dreptate. De aceea, d-lor, agitațiunea de azî este nu numai cea mai nobilă din cîte am văzut la noi, dar ea găsește și un alt mod de a se exprima.

Omul care este atins nu la pungă, dar în conștiința lui, în simțul lui de dreptate, este mai dîrz. Deși este mai tăcut, este însă și mai greu de învins. Intr'adevăr, d-lor, nemulțumirea de azî nu este sgomotoasă, este însă cu mult mai periculoasă pentru guvern. Se simte că ne aflăm în față cu o hotărîre a națiunei care nu se schimbă. De aceia am eŭ convingerea că această stare de nemulțumire a sufletelor nu se va putea repune, ci va merge din ce în ce crescînd. (Aplause).

D-lor, protivnicii noștri vor spune că agitațiunea aceasta este rodul setei noastre de a reveni la putere, că d'abia după un an de zile de cînd suntem în opoziție, am turburat spiritele, am răstălmăcit faptele guvernului, și am voit să creăm printre d-voastre nemulțumire numai pentru dorința de a veni iarăși la cîrmă.

Greŭ se poate spune un mai mare neadevăr! Nici odată o opoziție nu 'și-a făcut mai patriotic datoria. Dovada? 'Mi-aduc aminte un proverb frances care zice că: «toată lumea are mai mult duh de cît cel mai cu duh om». Ei bine, care dintre d-v. în fața tutulor acestor năsdrăvenii nu 'și-a zis: *eî, cînd ar fi liberalii în opoziție!?*

Ce însemnează acest *eî, dacă ar fi liberalii în opoziție!?* Insemnează că, după părerea tuturor, liberalii la putere știŭ să căpătuiască și în opoziție știu să ponegrească, iar că conservatorii nici la putere nu știŭ să căpătuiască, nici în opoziție nu știŭ să ponegrească. Primesc lucrul cu o condiție: să înlocuim cuvîntul *nu știŭ* cu cuvîntul *nu vor*. Da! la putere conservatorii nu vor să procopsească, și în opoziție nu vor să ponegrească; aceasta este caracteristica partidului nostru, acesta este felul nostru. (Aplause).

Că este așa, ia să luăm și să cercetăm în liniște cîte-va pilde.

Cînd ne-am retras de la putere ce-am făcut? Știți că s'a retras și guvernul lui Brătianu la 1888, s'a retras cînd nu mai putea sta de cît împușcîndu-ne pe noi toți, și totuși atunci ne-aŭ spus jurnalele d-lor că s'aŭ adus oamenii Palatului, că s'a introdus guvernul personal. Ba nu s'au mulțumit cu atît și, printr'un manifest către țară, au spus că ne-aŭ adus la putere... Muscalii. Da, la 1888 Muscalii și cu Regele goniseră pe liberali!! Ei bine, cînd noi ne-am retras de la putere la Octombre trecut, dacă eram și noi ca liberalii, am fi putut spune același lucru, dar schimbînd Muscalii cu alți vecini! Și puteam să o spunem mai cu rost și mai cu miez.

In loc să facem aceasta, în loc să ne bufnim, am preferit să creăm moravurî politice în această țară, și ne-am dus în liniște la alegerî, pot să zic ne am dus la măcelărie, fiind-că am voit să dăm dovada că ne îndeplinim datoria noastră pînă la capăt și că pentru acest rușinos spectacol al Camerelor de unanimități, ei singuri sunt vinovați, nu noi. (Aplause).

A venit în urmă vizita Impăratului. Cîți nu 'și-aŭ zis: *eî, dacă ar fi fost liberalii în opoziție!!* Ce era să fie? Să fi fost în opoziție Sturdza, care a spus la Orfeu că Ungurii s'aŭ unit cu boerii ca să cucerească totul pînă la Marea Neagră. Da, d-lor, așa a spus d-nu Sturdza la întruninirea de la Orfeu, la acea întrunire în care adăoga că eŭ de dragul Ungurilor am scos din școli hărțile Daciei Trajane pe cari le retrăsese d. Aurelian încă de la 1882!! Ei bine, liberalii ce ar fi făcut?

Și-ar fi cernit clubul ca pentru Meschiu, ar fi strîns derbedeii și ar fi pus să dea jos steagurile ungurești, și de la gară pînă la Palat ar fi încercat—de sigur fără succes—să turbure buna primire a Impăratului.

Aceasta este după dînșii politică de opoziție.

Credeți d-voastre, că dacă și noi aveam acea sete sălbatică de a veni la putere, nu puteam face tot așa? Credeți că numai d. Sturdza știe să înșfăcăreze lumea? D. Sturza care citește pe bucățele de hîrtie și tot se încurcă?

Dacă era vorba să facem opoziție ca dînșii, se putea și dintre noi să ne se vorbească despre Horia și Cloșca și despre martirii de astă-zî, se putea și de la noi să se prepoväduiască mulțimei: să nu primiți pe Regele unguresc ci numai pe Impăratul Austriei, adică să-l tăiați cu cuțitul în două; de sigur că se puteaŭ găsi și la noi oameni și mai cu talent și mai cu inimă de cît d. Sturdza, oameni cari să vorbească sentimentelor naționale și mai cald și mai bine de cît o face d. Sturdza cu miorlăiturile sale.

Nu am făcut-o, căci am voit să dăm viețî noastre politice un exemplu, să dovedim că nu este bine, nu este slobod să faci în opoziție tot ce-ți trece prin cap, numai ca să turburi pacea guvernului.

Și a fost, d-lor, din parte-ne un mare merit, căci și ispita era mare. Acești oameni, pe cari prin atitudinea noastră îi ajutam, eraŭ cei cari ne acuzaseră de trădare, cei cari spuseseră că numele noastre vor rămîne în istorie sub pecetea trădărei de neam.

Si așa s'a putut petrece lucrul în liniște, și grație liniștei noastre s'aŭ încărcat toți cu cîte un cordon, rămînînd numaî doî paraponisiți: unul bolnav de diabete și altul de boala Mitropolitului. (Aplause).

Dacă noi altă-dată am pus interesele țării d'asupra intereselor noastre, de ce să vă închipuiți că azî facem altfel? Nu este agitațiune pentru putere ceea ce facem, este protestarea conștiinței noastre. In adevăr, ce interes politic am avea noi ca să fie Mitropolit cutare saŭ cutare, și să punem în mișcare țara întreagă pentru a ține în scaun un om, care de altminterî, a scris cărți cu d. Sturdza și le-a tipărit cu d-nealui în tovărășie?

Ce interes de partid ne poate lega cu Mitropolitul Ghenadie, pe care ultima oară cînd l'am văzut noi toți era la Brîncovenească la braț cu d-nul Sturdza?

Nu, d-lor, ceea ce ne-a mișcat, ceea ce a turburat conștiința noastră este nedreptatea săvîrșită.

Nu voi examina, d-lor, cunoscuta de toți judecată a Mitropolitului Ghenadie.

Cîte-va puncte însă trebuesc reamintite.

Știți că s'a început cu o grevă de episcopi!

Ați mai auzit grevă de Episcopi? Am auzit grevă de birjarî, de bucătarî, de muncitorî, dar de Episcopi nu. (Aplause).

Să spurcî biserica cu o grevă de episcopi numai ca să înalți pe unul care mi-a luat 7000 lei pentru a sfinți o biserică, și a cerut și lui Olănescu 7000 lei pentru podul de peste Dunăre, dar nu i-a obținut fiind-că Olănescu a fost mai zgîrcit!! Aceasta este de sigur o monstruositate!

D-v. ați fost pe la Tribunale, ați văzut judecîndu-se oameni cari aŭ prădat, aŭ asasinat. Sunt dați în judecată, dar procurorul îi acusă și judecătorii îi judecă. N'ați văzut nici o dată să-i judece procurorii.

Ei bine, pe Mitropolit trei arhierei l'aŭ dat în judecată, și tot ei aŭ iscălit sentința. Mă mir că nu i-a pus pe toți 12 să facă și acusarea și judecata!

Mitropolitul este chemat la Sinod astăzî și mîine-seară, iar poimîine dimineață îl judecă și-l osîndesc.

Actul de acusațiune, ca să-l citești, cere 2 ore și Mitropolitului țerii îi s'a cerut ca în 24 ore să răspundă la acest act de acusațiune.

Iată un asasin. Ce se face cu el? Il chiamă judecătorul de instrucțiune, îl ascultă, dă o ordonanță, i se lasă apoi 3 zile pentru a se opune la camera de punere sub acusațiune. La jurați trebuie să-l asculte Președintele 5 zile înainte de judecată. Mitropolitului țerii i se comunică 14 puncte de acusațiune și 'i se cere să răspundă imediat. El lese de acolo protestînd la ora 11 și la unsprezece și un sfert sentința este gata.

Daŭ premiŭ stenografului care va pretinde că această sentință se poate nu delibera și redacta, dar scrie stenograficește în acel sfert de ceas!!

Adaog un lucru pe care-l știŭ în mod cu totul sigur.

Unul din judecătorî a spus unui prieten al meŭ—și cînd toți judecătorii vor îndrăsni să zică că nu este adevărat, îl arăt — a spus unui prieten, care îl întreba ce va face dacă Mitropolitul va cere 24 ore pentru a-și pregati apărarea? «Le vom refusa, pentru că trebue ca mîine la 12 ore totul să fie gata».

De ce? Voiți să știți? Explicațiunea va eși într'un mod firesc dacă vom examina cîte-va lucrurî. Ce se întîmplase? Cu două zile înainte un decret al Capului Statului suspendase pe Mitropolit din Mitropolie, lucru corect, și din Arhierie, lucru poate de prisos. Peste două zile s'a dat sentința. A eșit oare decretul de destituire? Il așteptăm încă!!

Nu am dar dreptul să cred că s'a zorit la Sinod ca să nu fie vreme să intervină vre-un alt factor constituțional ca să împiedice acest fapt rușinos?

Dar cu pripă, cu zor, s'a dat sentința sf. Sinod în numele Sîntului Duh. Ei bine, cine a executat'o? Jandarmii, procurorii, procurorii cari atît eraŭ de amețiți că aŭ făcut somațiunile ce se fac pe uliță la atrupamente, le aŭ făcut Mitropolitului, om bătrîn, în odaia lui, de față cu d. Lascar Catargiu.

Eŭ nu cunosc în țara noastră jandarmi de aî sf. Sinod, cum nu cunosc nici procurorî de aî sf. Sinod. Jandarmii sunt aî Statului, și Statul este representat de Suveran, și nimeni nu poate dispune de dînșii ca să execute sentințele Sinodului de cît Suveranul. In ceasul în care jandarmii Statului, procurorii Statului aŭ fost puși la dispoziția Episcopului Partenie, în acel ceas s'a batjocorit autoritatea Statului.

In sfîrșit, l'aŭ dus la mănăstire, l'aŭ surghiunit.

Care a fost apoi atitudinea guvernului?

De aci înainte vă mărturisesc că nu mai pricep nimic. Inteligența noastră nu poate să se înalțe la nivelul faptelor guvernului. Aŭ dat ordine să-l mute și să-l supună la torture, dar n'aŭ făcut nici una nici alta. S'a plîns omul în contra unui jurnal care produsese în contra lui niște plastografii, și a cerut să-l judece curtea cu jurați...

Deja, d-lor, trebue să recunoașteți că este mare îndrăsneală, mare curagiŭ să te duci să pui cinstea ta în mîinele juraților cînd este vorba să cerî să se osîndească cine-va. Alta este să te duci să te aperi cînd ești acusat, să zici sunt nevinovat, și alta este să zici: ca să dovediți că sunt nevinovat băgați pe altul în pușcărie. Aci are omul să lupte cu mila omenească.

Dar a avut Mitropolitul și acest curagiŭ. Și ce se face după atîtea luni de zile? Credeți că s'a trimes la judecată ca să se vadă dacă este vinovat cel care a calomniat? Nu, s'aŭ opintit cu toții ca să scoată pe cel calomniat de vinovat, și la urmă s'a pus afacerea la dosar.

Vedeți, judecătorul de instrucție, justiția țării însărcinată de guvern ca să calomnieze pe cetățeni!

D-lor, grozăvia aceasta poate merge foarte departe. Mîine, poate guvernul să pună pe un scriitoraș de la o gazetă ca să spună că știe că cutare a asasinat. Cutare dă în judecată pe scriitor, și judecătorul de instrucție se însărcinează să constate că da, cutare este un asasin, și afacerea o pune la dosar.

Credeți că s'a isprăvit? Nu! Este una și mai frumoasă! Și-aŭ zis oamenii aceștia că le-ar prii să facă cunoscut judecata Sinodului și celor alte Biserici ortodoxe.

Și aŭ făcut o adresă, care ne face țara de rîs, dar n'aŭ trimis'o și nu o vor trimite nici o dată!!

Acum lucrul cel mai proaspăt este căutarea unui Mitropolit. Se caută un Mitropolit. Aŭ alergat întîiŭ după Mitropolitul Gheorghian, care le-a spus: nu pot să vin. Dar am scris noi la gazete că te-aŭ gonit conservatorii, întoarce-te la locul ce ți s'a răpit. Nu, răspunde Mitropolitul Gheorghian, pe mine nu m'a gonit de cît Mitropolitul Moldovei și Partenie care mă amenință cu degetul.

Acum umblă mereŭ cu trenul de la Iași la București samsarii guvernului să găsească un Mitropolit.

Sfîrșesc, d-lor. Ce reese din toate cele ce s'aŭ spus aici? Reese că oamenii aceștia aŭ dărîmat temelia Statului, aŭ călcat în picioare dreptatea. Aceasta este ceea ce turbură conștințile noastre; s'a călcat dreptatea cu unul din cei mai înalți demnitarî ai statului, s'aŭ călcat regulile cele mai simple cari ne garantează onoarea noastră, s'a violat în noi simțul cel mai puternic pe care se basează toată existența noastră, s'a violat simțul dreptății. Aceasta nu se poate împăca nici chiar printr'o cădere de guvern, dacă nu se îndestulează cerințele dreptății.

In mișcarea noastră, a partidului conservator, noi nu ne gîndim la o putere pe care dacă am fi voit am fi păstrat-o, noi cerem restabilirea dreptății, căci dacă nu se respectă dreptatea cu un Mitropolit, nimeni nu este sigur că mîine nu va fi și el victima nedreptății.

Dacă este să alegem între putere fără dreptate și între dreptate fără putere, nu este unul singur dintre noi care să esite.

Un mare orator conservator a spus altă dată: *totul pentru țară, nimic pentru noi.* La rîndul nostru vă spunem: departe de noi ispitele deșertăciunei, ne smerim dinaintea crucei. *Pentru dreptate totul, nimic pentru putere.* (Aplause prelungite).

www.dacoromanica.ro